

Zelfreflectie bij stuk van Sartre over #Freud#

De Telegraaf - 25 Sep. 2019
Pagina 17

Freud Wat: toneelWie: ITA, ToneelhuisSpel: o.a. Stef Aerts, Bart Slegers, Hans Kesting, Chris NietveltInfo: tga.nl ITA en Toneelhuis bewijzen met de productie Freud, over de bekendste psychiater ter wereld, dat het Nederlands theaterlandschap schittert. De voorstelling onder regie van Ivo van Hove geeft zelfinzicht, diepte en legt de kracht van ...

Freud

Wat: toneelWie: ITA, ToneelhuisSpel: o.a. Stef Aerts, Bart Slegers, Hans Kesting, Chris NietveltInfo: tga.nl

ITA en Toneelhuis bewijzen met de productie Freud, over de bekendste psychiater ter wereld, dat het Nederlands theaterlandschap schittert. De voorstelling onder regie van Ivo van Hove geeft zelfinzicht, diepte en legt de kracht van de menselijke ziel bloot in de jonge jaren van deze baanbrekende en bijzondere denker. Stef Aerts speelt een bezielende hoofdrol met sterke klankbeelden van componist George Dhauw.

Het script is eind jaren vijftig geschreven door de Franse filosoof Jean Paul Sartre, in opdracht van Hollywood-regisseur John Huston. De thematiek is van alle tijden. Eerder is het nooit gepubliceerd, want Freud en Sartre stonden lijnrecht tegenover elkaar vanwege een tegengesteld gedachtegoed over het bewustzijn van de mens.

In het testament van Sartre was zelfs specifiek opgenomen het vuistdikke filmscript in de vergetelheid te laten raken. Na de inzet van ITA heeft het scenario gelukkig toch het daglicht gezien. De beeldende vertaling van Gerardjan Rijnders geeft alles nog meer kleur. De productie heeft direct de status van een wereldpremière bereikt en slaat een brug tussen de overpeinzing van ieders eigen levensgeschiedenis.

Thema's als hypnose, zelfreflectie en hysterie staan centraal, maar ook de worsteling van Freud met zijn eigen bloedband. Zijn liefdevolle en sterke moeder Amalia, zijn trotse en zachte vader Jacob en vrouw Martha Bernays worden met volle overtuiging op de planken gebracht door Bart Slegers, Chris Nietvelt en Ilke Paddenburg.

Vanaf het eerste moment begeef je je direct in een tijdmachine waar Jan Versweyveld verantwoordelijk voor is. Verschillende contexten worden met elkaar gecombineerd. Een oude huiskamer of praktijk? De jonge Freud strijdt in ieder geval met zijn eigen identiteit omdat hij zijn leermeester in Wenen Theodor Meynert, invoelend gespeeld door Hans Kesting, teleurstelt door te vertrekken naar Parijs voor het volgen van colleges over hypnose en hysterie.

Dan komen de revolutionaire behandelingen met zijn patiënten. Zelf raakt Freud ook in de war vanwege de heftige confrontaties met de geestesproblematiek uit zijn praktijk waardoor er een conflictueuze relatie ontstaat met zijn vrouw. Hij wil als man van Joodse komaf beter zijn dan zijn collega's en dé koning van de hypnose worden.

Stef Aerts als Freud zit volledig in zijn rol. De ritmiek en dynamiek van het script klinkt totaal overtuigend. Op sommige momenten wordt de illusie gecreëerd alsof je naar een film kijkt. Actrice Marie Vinck, in de rol van patiënt, draagt daar overtuigend aan bij. De synergie tussen beide acteurs werkt intens. Alsof alles voor echt aanvoelt. Realistische waandenkbeelden en heftige emoties wisselen elkaar af met tederheid en sensualiteit.

Voor wie toe is aan zelfreflectie of een avond terug in de tijd om het fundament van de psychiatrie te ontdekken is Freud een leerzame en waardevolle aanrader.

Louis Gauthier